

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

מאמר את שבתותי תשמרו

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מורנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע
— אדמו"ר ה"צמח צדק" —
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב-יד

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

לעילוי נשמת

הרבנית רבת פעלים אשה יראת ה'

מרת צבי' מרים ע"ה

גורארי'

בת הרה"ג הרה"ת יצחק הכהן ע"ה

שלוחה של כ"ק אדמו"ר זי"ע קרוב לשלשים ושש שנה

עסקה במילוי שליחות במרץ ובמס"נ

ובמיוחד במבצע חינוך וטהרת המשפחה

ורבים השיבה מעון

נפטרה ביום ד' פי אמור, י"ב אייר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

נמצא התורה היא בחי' מקדשי ממש, ועיין בע"ח שער כסה"כ פ"ה דשרש היכל ק"ק שרשו מאד נעלה ע"ש) עכ"ה.

והענין כי התורה היא המשכת אלקות בבחי' פנימית כמו שבבמה"ק היה גילוי השכינה והוא בחי' ממכ"ע ושבת הוא העליות בבחי' סובב כל עלמין, ולכן אמר עם היות דשבתותי תשמרו שהוא עליות בבחי' סובב כל עלמין עכ"ז ומקדשי תיראו אני הוי', פי' אני הוא עצמותו ית' הוא ממש הוי' שהוא מה שנמשך להיות ממלא כל עלמין ביו"ד נברא העוה"ב כו' וכולא חד, וזהו אורייתא¹⁴⁰ מחכמה נפקת, פי' נפקת היינו התגלותה הוא מחכמה, אבל מקור חוצבה הוא למעלה מן החכמה, כי התורה הוא פי' וביאור המצות שהם רצון העליון, תרי"ג¹⁴¹ מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן גימט' תר"ך כתר, ולכן¹⁴² בבחי' מקדשי נאמר תיראו כי לפי שהיא המשכה בבחי' אור פנימי שהוא בחי' גילוי יותר מבחי' המקיף לכך נמשך מזה היראה, ועמ"ש בפ' בשלח בד"ה וירא ישראל כו' ויראו העם כו', ועיין בתניא ס"פ כ"ג.

VIYEMEI HAPURIM HOEILE

Copyright © 2011 by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehot.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

נסדר בדפוס „עמפייער פרעסס“ ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נדפס בדפוס: The PrintHouse 538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237 (718) 628-6700

140 אורייתא מחכמה נפקת: זח"ב סב, א. א. א. קכא, א.
 141 תרי"ג מצות דאורייתא . . תר"ך כתר: ראה בהמ"מ בס' מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה לע' שלח.
 142 ולכן בבחי' מקדשי: מכאן עד סיום המאמר, מופיע בכת"י בשינוי. וז"ל: ויובן כ"ז יותר ע"פ מ"ש בתניא פנ"ב אבל השכינה עצמה כו' ומהו הלבוש שיוכל להסתירה כו' הוא רצונו ית' וחכמתו וכו' המלובשים בתורה כו' וזהו היכל ק"ק כו' ע"ש (וענין זה שהלבוש והוא בחי' ומקדשי שהוא התו' שרשו ג"כ מבחי' סוכ"ע וכמ"ש ג"כ בע"ח שער כסה"כ פ"ה דשרש היכל ק"ק נמשך מאורות המתנוצצים מכח"ב דאצי' וכמ"ש במ"א בסידור בשער ת"ת ז' ולכן נא' ע"ז תיראו כמו המלך כשהוא מתקרב תיפול אימתו ופחדו ביתר שאת כך בתו' שהוא המשכה בבחי' א"פ וגילוי לכך נא' תיראו וכמ"ש בתניא ס"פ כ"ג.

כתוב ל"ת¹³² כל מלאכה אתה כו' ובהמתך כו' שמצווים ג"כ על שבתת בהמה מפני שהעליות בבחי' סכ"ע אשר שם נאמר אדם ובהמה תושיע ה' כו' כנ"ל).

והנה כן הוא ג"כ ענין המצות שהם ג"כ ביטול היש לאין, אמנם השכר שיהי' עי"ז לעתיד היינו בחי' גילוי עצמות אור א"ס הסכ"ע הוא בחי' אין שממנו תמצא החכמה עילאה, וזהו בחי' ומדרגת שבת עילאה¹³³ והוא מ"ש כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא שהחכמה נק' בריאה כנ"ל, והנה חיות והתהוות החכמה הוא רק מבחי' שמו וזיו בלבד, וכמבואר למעלה בפ"י בורא קדושים ישתבח שמך כו' ושמו בגימ' רצון, אבל עצמותו ית' הנק' בעל הרצון ונק' מאור, פ"י מקור האור הוא למעלה מעלה מהיות מקור לחכמה, ובשבת יש בחי' עליות העולמות כ"כ עד שהחכמה עולה ונכללת במאצילה הסכ"ע, וזהו בחי' שבת עילאה.

וזהו את שבתותי תשמרו פ"י שבתותי היינו בחי' שבת תתאה שהוא ביטול היש לאין, ושבת עילאה שהוא ביטול האמיתי שב' שבתות אלו ישנן בכל שבת כנ"ל, ופ"י תשמרו שבאמת בחי' שבת הוא בחי' מתנה שנותנים אותם לנו מה' רק שאנו צריכים לשמור שלא יפסידו אותם ח"ו ע"י איזה קלקול וגרמא בנזקין המונע גילוי זה כמו אפילו דברים שאדם¹³⁴ דש בעקביו שקר וגסות, וכמ"ש דובר¹³⁵ שקרים לא יכון נגד עיני ובגסות אין¹³⁶ אני והוא יכולים לדור בעולם א', והנה הרבותא היא על שבת תתאה שהוא ביטול היש שגם זה אינו אלא בחי' תשמרו דהיינו שצ"ל שלא יהי' ביטול זה גופא בבחי' יש שהוא ביטול עצמו ע"י כוחו (וכמ"ש ופלגשו¹³⁷ ושמה ראו מ"ה שעושה יש ודבר מהביטול והוא שרש השתלשלות והתהוות היש גשמי דסט"א כו'), אלא הכל מאת ה' כי הגם שהבחירה ניתנה בידי האדם עכ"ז אלמלא עוזרו אין יכול לו וגם ארז"ל¹³⁸ היה בעיניך כרשע כו' וכמ"ש הפ"י בתניא פכ"ז, וזהו את שבתותי שב' השבתות הם שלי כו', ומקדשי תיראו פ"י מקדשי קאי על התורה כי המקדש שלמטה הוא מעשה ידי האדם, שלמה המלך בנה אותו, אבל התורה הוא מקדשו של הקב"ה ממש, וכמארז"ל¹³⁹ אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה.

[הג"ה. (וגם כמ"ש בתניא פנ"ב שהתלמוד נמשך מהיכל ק"ק דבריאה כו' ע"ש,

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יום י"ג אייר הבעל"ט, יא"צ של הו"ח עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' ישראל אר"י ליב שניאורסאהן ע"ה, אחיו של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – הננו מוציאים בזה את המאמר ד"ה „את שבתותי תשמרו“, מאת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

מאמר זה נדפס כאן בפעם הראשונה מכתבי-יד.

*

בשולי הגליון מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא והרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים“

ערב ש"ק פ' בהר, ה'תשע"א
ברוקלין, נ. י.

(132) ל"ת כל מלאכה אתה כו' ובהמתך כו': עקב ז, יב.

יתרו כ, י. ואתחנן, יד. (135) דובר שקרים לא יכון: תהלים קא, ז.

(133) עילאה: בכתי"י ב' ניתוסף כאן: והוא ערכין טו, ב.

הנק' שבת שבתון ונק' עולת שבת בשבתו כו' וזהו בחי' מנחה דשבת, ולכן אומרים במנחה דשבת והנחילנו כו' שבתות קדשין, ולעתיד יהי' גילוי בחי' זו לצדיקים ולכן ארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו'.

(134) ש"אדם דש בעקביו: ראה ע"ז יח, א.

(135) דובר שקרים לא יכון: תהלים קא, ז.

(136) אין אני והוא יכולים לדור: סוטה ה, א.

(137) ופלגשו ושמה ראו מ"ה: וירא כב, כד.

(138) ארז"ל היה בעיניך כרשע: נדה ל, ב.

(139) וכמארז"ל אין לו להקב"ה בעולמו: ברכות ח, א. זח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

שויים, וזהו מפני שהוא שבת הארץ ועליי בבחי' סוכ"ע, כי הנה התחלקות המדרגות דצח"מ זהו מצד בחי' ממכ"ע, שבאדם מתגלה בחי' חכמה שלא נתגלה ונמשך בחי' זו בבהמה וחי' שנתגלה בהם רק בחי' החיות בלבד כו', ועיין בתניא פמ"ח, אבל כשמתבטלים לגבי בחי' סכ"ע שמקיף על כולן בהשוואה א' הרי כולן שוין, כי בבחי' סובב נאמר אדם¹²⁴ ובהמה תושיע ה' בהשוואה א' והיינו בחי' בהמה רבה כו', ולכן באכילת שביעית אדם ובהמה שוין והיינו ע"י התגלות סכ"ע, ואמנם כ"ז הוא ענין וביטול היש לאין, והיינו כענין בחי' ומדרגת שבת תתאה¹²⁵, אבל שבת עילאה הוא למעלה מבחי' זו.

וביאור הענין הוא דהנה מצינו שנאמר בתורה גבי שבת ב' לשונות, הא' כמ"ש וישבת¹²⁶ ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה, שהוא השבת והעליי מכל אשר עשה דהיינו מבחי' עשיי, הב' מ"ש אח"כ כי¹²⁷ בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא, שהוא בחי' שבת ועליי גם מבחי' בריאה עם היותו למעלה מבחי' עשיי, וכמ"ש אשר ברא אלקים לעשות שהבריאה הוא רק מקור להיות מזה אח"כ בחי' עשיי, ובשבת שבת ג"כ מבחי' מלאכתו אשר ברא כו', והן הן בחי' שבת תתאה ושבת עילאה, כי הנה וישבת מבחי' אשר עשה היינו עליות העולמות התחתונים שנק' בכלל בחי' עשיי אצלו ית', ובשבת הם מתעלים למעלה מבחי' עשיי, וזהו והנה¹²⁸ טוב מאד ויכולו השמים כו', פי' שהוטב והוכשר בעיניו סדר ההשתלשלות שנעשו על אופן ויכולו לשון כלות הנפש, שנעשו בענין שיוכלו להיות בבחי' כלות הנפש מלמטה למעלה בבחי' רצוא ושוב, וכל בחי' העליות הללו הוא עד עלייתם בבחינת חכמה שהיא ראשית ההשתלשלות, כי אבא¹²⁹ מקנן באצי' שהוא בחי' ביטול, משא"כ בבי"ע אין מתגלה בחי' חכמה ומאמר אימא¹³⁰ מקננא בכורסייא, ועליי עולמות על ידי הביטול היינו ליכלל באצילות אשר שם גלוי ח"ע שבו מלובש אור א"ס, וע"ז נא' וישבת מכל אשר עשה, שהרי גם בחכמה כתיב והחכמה¹³¹ מאין תמצא שנק' בריאה יש מאין לגבי אור א"ס ב"ה, וזהו בחי' שבת תתאה והוא ענין ביטול היש לאין, וכן הוא בענין שביעית (ולכן גם בשבת

124) אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז.

125) תתאה: בכת"י ב ניתוסף כאן הגה"ה:

(ועיין בלק"ת פ' בהר [ס' לקו"ת להאריז"ל]

דבשביעית אין העלי' רק מבי"ע עד מל' ונק'

עליות ממכ"ע בסוכ"ע כי מל' דאצי' הוא

סוכ"ע דבי"ע וא"כ שבת תתאה הוא ג"כ גבוה

הרבה מבחי' זו לפמ"ש לקמן דכל עליות עד

בחי' חכמה נק' שבת תתאה כו', אלא שי"ל

דשביעית דומה לבחי' קבלת שבת מה

שמוסיפין מחול על הקודש שהוא נכלל ג"כ

בכלל שבת תתאה).

126) וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו :

בראשית ב, ב.

127) כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא :

שם ב, ג.

128) והנה טוב מאד ויכולו השמים: בראשית

א, לא, ב, א.

129) אבא מקנן באצי': רמ"ז לזח"ב רכ, ב.

תו"א משפטים עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 199,

וש"נ.

130) אימא מקננא בכורסייא: תקו"ז ת"ו

(כג, א). ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע'

רסב, וש"נ.

131) והחכמה מאין תמצא: איוב כה, יב.

מלא' כל הארץ כבודו, וכתוב כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, וכמ"ש בזהר דלית אתר פנוי מיני' (וכמ"ש ג"כ במדרש רבה פ' שמות פ' ב' למה מתוך הסנה ללמדך שאין מקום פנוי בלא שכונה אפילו סנה), וא"כ מהו לשון עליות העולמות, וכן בפסוק נאמר עלת שבת דמשמע שעולים למעלה דוקא.

ויובן בהקדים ענין ירידת הנשמות בגוף בעוה"ז שהיא ירידה¹⁰ צורך עלייה, והנה ידוע דגם קודם ירידתן הם גבוהים מאד במדרגה כמאמר ישראל¹¹ עלו במחשבה, משא"כ אפילו במלאכים דכתיב וברוח¹² פיו כל צבאם, וכמו שעד"מ האותיות והדיבורים שמדבר הם כלא חשיב לגבי כללות נפש המדברת, ולא נעשה שינוי וגרעון בה מחמת הדיבורים, ויכולה היא לדבר דיבורים אין קץ, כך כל העולמות והמלאכים והחיות שבהם הוא רק הארה וכלא חשיב אצלו ית' ואין תופס מקום נגדו כו', ואמנם נש"י עלו במחשבה, ואע"ג דגם המחשבה היא כלא חשיב אצלו ית', וכמו למשל מחשבות האדם שנמשכים מנפשו ונשמתו שאין תופסים מקום כלל ולא שינוי ולא גרעון בנפשו מחמת המחשבות ויכולה היא לחשוב מחשבות אין קץ, וכך עד"מ למעלה המחשבה א' היא כלא חשיב כו' וכמ"ש אני¹³ הוי' לא שניתי כו', מכל מקום המחשבה הוא למעלה מן הדבור, שהדבור נק' לבוש החיצון, כמו עד"מ בגשמיות לבוש שאינו לובשו תמיד רק לפעמים דהיינו כשהולך לחוץ, כך הוא הדבור שהרי לא תמיד הוא מדבר אלא כשצריך לגלות זולתו ויש¹⁴ מעצור לרוחו שלא לדבר, משא"כ המחשבה היא לבוש הפנימי שלובשו תמיד גם כשהוא בפ"ע שא"א להיות בלא מחשבה, ולכן לא תנוח המחשבה לעולם, והיא ג"כ נצחית כמו שהנפש עצמה נצחית (ועמש"ל¹⁵ פ' יתרו ע"פ זכור את כו' דעל בחי' מחשבה איתא בזהר¹⁶ איהו וגרמוהי חד), ולכן העולמות והנבראים שהתהוותן מבחי' דבור נתחדשו ונתהוו בשימ"ב שאז הי' עת לדבר, וגם יחזרו לאין ואפס אחר הזמן משך עמידת העולם שית¹⁷ אלפי שני דהוי עלמא כו' (ובמדרש רבה פ' נח פ' ל"ד הביאו רא' מן התורה שיש גבול לעמידת העולם מדכתיב כל¹⁸ ימי הארץ), והיינו לפי שהתהוותם הוא מבחי' הדבור אשר יש עת לחשות כמו שיש עת¹⁹ לדבר, משא"כ הנשמות לפי שעלו במחשבה היו גם קודם ש"ב, וכמארז"ל (בבראשית רבה בפ' ח') ע"פ עם המלך במלאכתו ישבו שם

(8) כי ה' הוא האלקים: ואתחנן ד, לט.
 (9) בזהר דלית אתר פנוי מיני': ראה תקו"ז
 תנ"ז צא, ב. ת"ע ככב, ב. ס' האמונות והדעות
 לרס"ג מ"ב, פ"ג. תניא פכ"א וב"מ"מ הגהות
 והערות" לשם. שם בהוספות נב, ג.
 (10) ירידה צורך עלייה: ראה הנסמן באוה"ת
 עקב ע' תפא.
 (11) ישראל עלו במחשבה: ראה בר"ר פ"א, ד.
 תקו"ז ת"ו בסופו.
 (12) וברוח פיו כל צבאם: תהלים לג, ו.
 (13) אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
 (14) ויש מעצור לרוחו שלא לדבר: ראה
 קהלת ג, ז.
 (15) ועמש"ל פ' יתרו ע"פ זכור את כו': תו"א
 עא, א.
 (16) בזהר איהו וגרמוהי חד: ראה תקו"ז
 בהקדמה (ג, ב).
 (17) שית אלפי שני דהוי עלמא: ר"ה לא, א.
 (18) כל ימי הארץ: בראשית ח, כב.
 (19) עת לדבר: קהלת ג, ז.

ג"כ להשראת אור א"ס כמו בחי' חסד דרועא ימינא כו', והיינו ע"י אתעדל"ת דביטול היש שנתן צדקה בידו כו', וחכמה ומוח האדם יהי' כלי¹⁰⁰ לבחי' חכמה עילאה מממש¹⁰¹ שאור א"ס מלובש בה והיינו¹⁰² ע"י עסק התורה ע"ד הנ"ל כו'), והיינו ע"י גילוי אור הסכ"ע דקמיה באמת כולא ממש חשיבי' ואצילות עם עשייה שוין, וזהו ששכר מצוה היא המצוה בעצמה, כי עיקר המצוה הוא ביטול היש לאין וזה עצמו הוא השכר של המצוה אלא שהשכר הוא גילוי אין אמיתי ממקורא דכולא ושהביטול ע"י גילוי אור א"ס ב"ה¹⁰³ וביטול זה ישנו בכל א' מישראל, שהרי כל א' מבטל א"ע מעט לפי ערכו אם ע"י אתכפיא או ע"י אתהפכא ועי"ז יהי' לו חלק לעוה"ב, ולכן מאן¹⁰⁴ דלא כרע במודים שאין לו בחי' הודאה וביטול כלל ארז"ל דלא יקום בתח"ה.

והנה מעתה יובן ג"כ ענין שתי שבתות כהלכתן, כי הנה השבת הוא עליות העולמות והעלי' היינו ג"כ בחי' ביטול, וכמו ענין עלי' דלע"ל שהוא גם כן בחי' ביטול כנ"ל, והענין כי הנה פ' וישבת¹⁰⁵ ביום השביעי הוא עד"מ מאדם שעשה איזה מלאכה כמו שכותב איזה שכל הנה צריך שכלו לירד עד שיתלבש בהמדות והמחשבה ואח"כ יורדים כולם ומתלבשים בכח המעשה, ואחר שנח ממלאכתו חוזרים כל הכוחות ומתעלים ונכללים בכח השכל ובעצמות הנפש כו', וכך עד"מ ששת¹⁰⁶ ימים עשה ה' היינו ירידת החכמה והמדות ע"י כמה צמצומים להתלבש בעשרה מאמרות כו', ולכן נז' הכל שם אלקים במעשה בראשית שהוא בחי' צמצומים כו', ובשבת כתיב ויכלי¹⁰⁷ אלקים היינו שכלו ופסקו הצמצומים ועולה ונכלל בשם הוי' שהוא בחי' סוכ"ע, וכמו עד"מ הנ"ל עליית השכל והמדות שנשפלו שחוזרים ומתעלים לשרשן, וז"ש שבת להוי' וכמ"ש אני¹⁰⁸ הוי' חקר לב בחן כליות שלפי שאני הוי' בחי' סוכ"ע שהוא למטה כמו למעלה המשפילי¹⁰⁹ לראות בשמים ובארץ שמים וארץ שוים, לכן אני חקר לב וכליות שאין שום דבר מסתיר לפניו ית' וכחשכה¹¹⁰ כאורה כו', ולכן בשבת שנאמר שבת¹¹¹ להוי' היינו עליות בחי' ממכ"ע בסכ"ע (ועיין¹¹² מ"ש במ"א פ' בשלח סד"ה להבין ענין לחם משנה), ולכן הוא עליות העולמות שגם העולמות יש להם עלי' והיינו ג"כ בחי'

(104) כלי לבחי': בכת"י ב' ליתא תיבות אלו,
 רק: ע"ד.
 (105) ממש: בכת"י ב' ליתא.
 (106) והיינו ע"י עסק התורה ע"ד הנ"ל כו':
 בכת"י ב' ליתא.
 (107) ב"ה: בכת"י ב' נוסף: (וז"ש ובכן
 צדיקים יראו וישמחו כו' שהביטול עם שמחה
 וכמ"ש במ"א ע"פ מא' הזהר פ' קרח דקע"ו).
 (108) מאן דלא כרע במודים: ראה זח"ב ק,
 א. זח"ג קסד, א. פר"ח אר"ח סק"ג סק"ד (הובא
 בלקו"ת בלק עא, א). תו"ד והוא – ב"ק טז, ב.
 (109) וישבות ביום השביעי: בראשית ב, ב.
 (110) ששת ימים עשה ה': תשא כ, א.
 (111) ויכל אלקים: בראשית ב, ב.
 (112) אני הוי' חוקר לב ובוחן כליות: ירמי'
 יז, י.
 (113) המשפילי לראות בשמים ובארץ:
 תהלים קיג, ו.
 (114) וכחשיכה כאורה: ע"פ תהלים קלט,
 יב.
 (115) שבת להוי': יתרו כ, י. ואתחנן ה, יד.
 (116) (ועיין מ"ש במ"א [בכת"י ב': בת"א] פ'
 בשלח סד"ה להבין ענין לחם משנה: תו"א סו,
 ג.

ה'ז' ביטול היש לאין, (וזהו בחי' חסד לאברהם שנמשך מצד הביטול כמ"ש ואנכי* עפר ואפר, דהנה* עיקר החסד להשפיע מחייו ולא ממותרות* שלו שזהו מדת ישמעאל, רק כמו שמצינו שבחזרתו פרע הקפותיו ולא לומר שחיך קודמין מפני שמשמים* עצמו כשיריים, ועיין באגה"ק* בד"ה קטנתי כו' ובד"ה* אהובי אחיי וריעיי), וכן הוא ג"כ מצות תלמוד תורה הגם שהיא המשכת אלקות למטה, אבל ההמשכה הוא ע"י ביטול היש, וכמ"ש ודברת* בם כו' סמוך לבכל נפשך, כי הנה צ"ל פי' ובכל נפשך* שהוא אפילו נוטל את נפשך וא"כ הל"ל ובכל גופך, אך הענין דקאי ג"כ על ודברת בם דכתיב בתריה שכל מה שיקרא וישנה מקרא ומשנה לא יהיה נפשו מסך מבדיל כאלו הוא עושה וקורא ושונה אלא כמ"ש ודבריי* אשר שמתי בפיך כו' אני* המשנה המדברת בפיך כו' ב"ש* וביה אלו ואלו דברי אלקים חיים כו' (וכמ"ש* במ"א ע"פ אלה פקודי כו' ביד איתמר כו'), וזהו שארז"ל* אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כו', וג' דברים אלו הם כללות כל המצות כמארז"ל* על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה שהוא קרבות ועל גמ"ח, וכמו"כ כל פרטי המצות שתכליתם ויסודם הוא ביטול היש לאין, וכמ"ש ויצונו* ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' כו', הרי שתכלית המצות הוא בחי' יראה*¹⁰¹, אמנם ביטול זה אינו אמיתי*¹⁰² שהרי מ"מ יש הוא, אלא שמבטל א"ע, אך מ"מ הוא אתערותא דלתתא שע"ז אח"כ יהי' בחי' אין ממש (ע"ד יחוד עולם האצ"י בא"ס ב"ה דאיהו וגרמוהי חד שהע"ס בבחי' ביטול אמיתי לאור א"ס ב"ה המלוכש בהם כו', וכך יהיה גילוי זה חסדי*¹⁰³ דרועא ימינא למטה בעולם העשייה ממש שיהי' הגוף ודרועא ימינא כלי למטה

86) ואנכי עפר ואפר: וירא יח, כז.

87) דהנה עיקר החסד... ובד"ה אהובי אחיי וריעיי: בכת"י ב נמצא במקום זה הגה"ה אחרת: ולכן העני יקר בעיניו יותר ממנו ומבטל א"ע ליתן לעני כו', ולכן נאמר בו כי ידעתיו למען אשר יצוה כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה (כו').

88) ממותרות שלו שזהו מדת ישמעאל: ראה ג"כ תו"ח חיי"ש ככו, א. תולדות קמד, ד. קמה, ג.

89) שמשים עצמו כשיריים: ר"ה יז, רע"ב.

90) באגה"ק בד"ה קטנתי: תניא אגה"ק ס"ב.

91) ובד"ה אהובי אחיי וריעיי: שם ס"ט.

92) ודברתי בס: ואתחננו ו, ז.

93) ובכל נפשך שהוא אפילו נוטל את נפשך: ואתחננו ו, ה. ברכות נד, א. סא, ב.

94) ודברי אשר שמתי בפיך: ישע"י נט, כא.

95) אני המשנה המדברת: ראה מגיד משרים פ' ויחי. בא. תשא. שערי תשובה (לאדה"צ) פ, ג (יז, א).

ובהערה 26. תו"ח תצוה ח"ב שסב, ד, וש"נ.

96) ב"ש וביה אלו ואלו דברי אלקים חיים: עירוניז יג, ב.

97) (וכמ"ש במ"א ע"פ אלה פקודי כו' ביד איתמר כו'): לקו"ת פקודי ת, ב.

98) שארז"ל אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך: אבות פ"ב, מ"ח.

99) כמארז"ל על שלשה דברים העולם עומד: אבות פ"א, מ"ב.

100) ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה: ואתחננו ו, כד.

101) יראה: בכת"י ב כאן ניתוסף: והגם שבתניא פ"ג פי' שזהו בחי' יראה עילאה שהוא ביטול אמיתי אך היינו שע"י ביטול היש יגיע אח"ז ליראה עילאה זו כו'.

102) אמיתי: בכת"י ב' נוסף: (ר"ל שאין גילוי הביטול בפועל ממש).

103) חסד דרועא ימינא: תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(דה"א ד' כ"ג) עם מלך מלכי המלכים הקב"ה ישבו נפשות של צדיקים שבהן נמלך הקב"ה וברא את העולם, וגם²⁰ לכן הם נצחיים כי המחשבה היא ג"כ תמידית והשכל והמחשבה הם תרין ריעין דלא מתפרשין וכהדין²¹ קמצא דלבושא מיני' וביה, אך הנשמות הם מחולקים במעלה ומדרגה זה מזה, כ"כ יש ס"ר נשמות שרשיים (וכל שרש מתחלק לענפים וענפים לניצוצות אין קץ כו') כנגד ס"ר אותיות שבתורה, היינו מפני אותיות המשך שהם אותיות אהוי' שבכלל הנקודות שאינן בכתב אבל ישנן במחשבה, שהקמץ הוא א' והחירק י' כו' (וכדפרש"י²³ ספ"ו דכתובות גבי ינחם כתיב כאילו כתוב ינאחם), אך איזו מהנקודות הם אינו ידוע כו', וא"כ יפלא למה ירדו הנשמות כ"כ למטה, וכנודע בפ"י מה שאנו אומרים בכל יום המתנשא²⁴ מימות עולם כו' ברחמיך הרבי' רחם עלינו, שרחמנות גדולה היא על הנשמות²⁵ שירדו מאיגרא רמא היינו מחשבתו ית' המתנשא מימות עולם, למטה מאד בעוה"ז בגוף ונפש הבהמית.

אך הענין נודע דירידה זו צורך עלייה היא, וענין העליי' יובן ע"פ מאמר בורא²⁶ קדושים ישתבח שמך לעד, כי הנשמות נק' קדושים וכמו שאומרים בשמו"ע וקדושים בכל יום יהללוך סלה דקאי על הנשמות, שמתחלה אומרים סדר קדושה של המלאכים אך שאומרים קדוש²⁷ וברוך וימלוך, ואח"כ אומרים עוד וקדושים בכל יום על הנשמות, ואומרים כסדר מלמטה למעלה, תחלה קדושת המלאכים שהמלאכים יש להן גוף וכמ"ש (דניאל²⁸ י') וגויתו כתרשיש וכתביב עושה²⁹ מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, ולכן המלאכים תופסים מקום, שיש מלאך גדול מהלך³⁰ ת"ק שנה ויש מלאך³¹ בשליש עולם כו', והיינו הגוף שלהם גדול כ"כ שהוא בבחי' מקום, ומאחר שהם בבחי' מקום הרי הם ג"כ בבחי' זמן, שהמקום והזמן שניהם הם נבראים בבחי' א', ולכן יש להן עת³² קבוע לומר שירה, משא"כ הנשמות אין להם בחי' זמן ומקום לפי שהם בחי' קדושים, קדוש³³ היינו מובדל, שהנשמה כמו שהיא למעלה הם מובדלים מבחי' גוף לגמרי ואינן בבחי' מקום ולכן אינן ג"כ בבחי' זמן וע"כ שירה שלהם הוא בכל יום תמיד, וזהו וקדושים בכל יום יהללוך

20) וגם: בכת"י ב ליתא.

26) בורא קדושים יתשבח שמך לעד: ברכת יוצר.

27) קדוש וברוך וימלוך: ישע"י ו, ג. יחזקאל ג, יב. תהלים קמו, י.

28) (דניאל י') וגויתו כתרשיש: דניאל י, ו.

29) עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

30) מהלך ת"ק שנה: חגיגה יג, ב.

31) מלאך בשליש עולם: ראה סה"מ תש"ח ע' 280. ובמ"מ בלקו"ת פ' בהר.

32) עת קבוע לומר שירה: ב"ר עח, א.

33) קדוש היינו מובדל: ראה רש"י ותו"כ ר"פ קדושים. ובכ"מ.

21) וכהדין קמצא דלבושא מיני וביה: ראה ב"ר פכ"א, ה. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשכא בהערה.

22) כי יש ס"ר נשמות שרשיים: ראה לקו"ש ח"כ ע' 419 בהערה.

23) (וכדפרש"י ספ"ו דכתובות: סט, ב: אין לך לומר פת"ח בשום אות אא"כ אל"ף או ה"א סמוכין לו או ע"פ הנקודה שתחתיה והיא באה במקום אות כאילו כתוב ינאחם.

24) המתנשא מימות עולם: ברכת יוצר.

25) הנשמות שירדו מאגרא רמא: ראה חגיגה ה, ב.

וגם סלה³⁴ בלי הפסק כמאמר ילכו³⁵ מחיל אל חיל, וכל הילוך ועליי הוא ע"י שיר דוקא (כמ"ש³⁶ ב'פ' בראשית ע"פ יבל הוא כו'), וגם כי הנה וקדושים בלשון רבים שיש בחי' קדושים רבים גבוה³⁷ מעל גבוה עד רום המעלות, וזהו יהלוך סלה, כי הנה ההילוך הוא מחמת ההשגה והתענוג באלקותו ית', וזהו הג"ע שהוא תענוג הנשמות בהשגתם מזיו השכינה עד שארז"ל³⁸ מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי, שכדאי כל יסורי גיהנם אף גם בשביל תענוג ג"ע התחתון, ועד"ז יש ריבוי מדרגות בעילוי אחר עילוי, הגם³⁹ שבספרים לא נזכר רק ב' מדרגות דרך כלל, ג"ע העליון וג"ע התחתון, היינו שלא נתגלה אלינו, וזהו יהלוך סלה בלי הפסק, ומ"מ נאמר עליהם בורא קדושים ישתבח שמך, היינו שעם כל השבח הזה של בחי' הנשמות וכל בחי' הקדושים עד רום המעלות, אינן מקבלים ומשיגים אלא מבחי' שמו ית' בלבד, שבבחי' זה הם מהללים סלה, וכמארז"ל⁴⁰ נהנים מזיו השכינה ובוהרי נק' בלשון אור וכמ"ש בע"ח אור אין סוף, פי' עד"מ אור השמש המאיר⁴² לארץ ולדרים שהוא זיו והארה ממנו, ונחשב לאין ואפס לגבי עצם השמש שהוא מקור האור והזיו עד שאין שום שינוי בעצם השמש אם מאיר אורו על הארץ או אם יחשיכו העבים או שיסתירו חלוני הבית ולא יומשך שם האור, אין מכ"ז שום שינוי כלל במאור השמש, כך פי' אור א"ס הוא רק בחי' הארה המתפשט ונמשך ממנו ית', והנה הארה מבחי' זו ע"י צמצומים רבים נמשך להיות מושג לקדושים הנ"ל, וזהו פי' ישתבח שמך, כי הנה בחי' זו שנק' בלשון הזוהר אור נק' ג"כ שם כמ"ש בפרקי⁴³ דר"א עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד, והכל הולך אל מקום אחד וכוונה אחת.

ולהבין ענין חיות אלקות המחיה את כל העולמות איך שאינו נוגע כלל לעצמיות רק שכל מדרש מדבר בלשון אחר ומשל אחר, וכמ"ש וידבר⁴⁴ שלשת אלפים משל, וכן בלשון מקרא הוא נק' ג"כ בלשון שם, דכמו השם אשר יקראו לו עד"מ אברהם הרי אין ערוך השם לגבי עצמותו ומהותו של האדם ואינו נוגע לו כלל, שבפ"ע א"צ להשם, ועכ"ז מתלבש החיות באותיות השם וכמ"ש גבי אדה"ר ויבא⁴⁵ אל האדם לראות מה יקרא לו כו' הוא שמו כו', הרי יש שייכות

- 34) סלה בלי הפסק: עירובין נד, א.
 35) ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.
 36) (כמ"ש ב'פ' בראשית ע"פ יבל הוא כו'):
 37) ת"א ז, ג.
 38) גבוה מעל גבוה: ע"פ קהלת ז, ז.
 39) שארז"ל מוטב דלידייני: חגיגה טו, ב.
 40) הנם שבספרים לא נזכר רק ב' מדרגות דרך כלל: ראה לקו"ת במדבר יח, א. וראה דרך מצותיך א, ב – הגם שלא נזכר בספרים רק ב' בחי' אלו אבל באמת נודע לנו מפי סופרים קדושי עליון אשר נהירין להו שביילא דרקייע שיש מדרגות לאין קץ.
 41) ובוהר נק' בלשון אור: ראה אוה"ת יתרו ע' תלד. סה"מ תשי"ב ע' 75.
 42) המאיר לארץ ולדרים: נוסח ברכת יוצר.
 43) בפרקי דר"א עד שלא נברא העולם: ראה שם פ"ג.
 44) וידבר שלשת אלפים משל: מלכים א, ה, יב.
 45) ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו: בראשית ב, יט.

כנודע מענין מזלי' חזי כמ"ש⁷⁷ במ"א ע"פ יונתי בחגוי כו' כך י"ל דבחי' זו הוא משל לבחי' סוכ"ע כמ"ש⁷⁸ במ"א ע"פ ציון במשפט תפדה, ונק' סוכב ע"ד מ"ש כאשר⁷⁹ יהיה האופן בתוך האופן, פי' כמו עיגול קטן שבתוך עיגול גדול המקיפו מכל צדדיו, שלא יתכן לומר שמה שמקיף למעלה הוא מעולה יותר ממה שמקיף למטה בתחתית האופן הקטן כי האופן הגדול שוה הוא ממש מלמעלה ולמטה, וכך אור א"ס ב"ה הוא שוה⁸⁰ ומשוה קטן וגדול, וז"ש ומתחת⁸¹ זרועות עולם שהוא למטה כמו למעלה, ולכן ההארה המתלבשת בעולמות להיות ממכ"ע היא כלא חשיבא לגבי ערך אור הגנוז ונעלם שאינו מתלבש ונק' סוכ"ע, וכנודע פי' מלת ערך במספרים שאחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלה אלפים כו', אבל לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר אין כנגדו שום ערך במספרים כו', וכך אין ערוך אור הנמשך ומתלבש בעולמות לגבי עיקר האור מה שאינו נתפס ומתלבש בעולמות וכמ"ש כ"ז בתניא פמ"ח, וזהו ענין עליית הנשמות ע"י ירידתן בגוף בעוה"ז כי אע"ג דעלו במחשבה היינו בחי' ממכ"ע (וגם פי' בורא קדושים ישתבח שמך ששרשם מבחי' שמך, ושבעה שמות שאינן נמחקין הם התפשטות בבחי' ממכ"ע כמ"ש⁸² בת"א פ' יתרו בד"ה מראהם ומעשיהם), והעליי' הוא התגלות אור הסכ"ע שיהי' לע"ל בזמן התחיי', ולכן יהי' גילוי זה לנשמות בגופים דייקא, כי לפי שהוא שוה ומשוה כו' ואין שייך בו מעלה ומטה כו', לכן יהי' הגילוי גם בעשייה ממש, והנה עלייה זו וגילוי זה נמשך דוקא ע"י קיום מעשה המצות בעוה"ז (ולכן מה"ט ג"כ הוא שלע"ל יהי' הגילוי בעשייה דוקא לנשמות בגופים כו') שבשביל זה ירדה הנשמה בגוף כדי לקיים מצות מעשיות דוקא כמ"ש היום⁸³ לעשותם, ולכן הנשמה באה בגלגול כמה פעמים עד שתשלים קיום כל התרי"ג מצות, לפי שע"י קיום המצות דוקא יהיה זה הגילוי דלע"ל, והענין כי שכר⁸⁴ מצוה מצוה, פי' שהמצוה עצמה היא השכר ע"ד שיתבאר, כי הנה תכלית ויסוד כל המצות הוא להפוך היש לאין דהיינו שיהי' ביטול היש, וזשארז"ל⁸⁵ הוקשה כל התורה לתפילין, כי בתפילין כותבין אחד על קלף גשמי ששרשו מק"נ שהוא יש ונפרד ונכלל בבחי' אין שנעשה כלי לאלקות השורה עליו בחי' אחד כו', וכך הוא ענין כל מצות התורה ומה גם בקרבנות היו רואים ביטול זה בפו"מ שעיקר הקרבן הוא שיוכלל הבהמה או העוף בבחי' אש שלמעלה שהיה יורד בגילוי ממש ה"ז ביטול היש לאין בפ"מ, וכן ג"כ ענין מצות הצדקה שהממון שייגע עליו בכל רמ"ח אבריו עד שהרוויחו נותנו לעני דלית ליה מגרמיה כלום

- 77) כמ"ש במ"א ע"פ יונתי בחגוי: לקו"ת שה"ש טז, ג ואילך.
 78) כמ"ש במ"א ע"פ ציון במשפט תפדה: לקו"ת דברים א, א ואילך.
 79) כאשר יהיה האופן בתוך האופן: יחזקאל א, טז, י.
 80) שוה ומשוה קטן וגדול: פיוט „וכל מאמינים" (במוסף דימים נוראים).
 81) ומתחת זרועות עולם: ברכה לג, כז.
 82) כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה מראהם ומעשיהם: ת"א סט, ג.
 83) היום לעשותם: ואתחנן ז, יא.
 84) שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד, מ"ב. וראה תניא פ"ט (נב, ב).
 85) וזשארז"ל הוקשה כל התורה לתפילין: ראה קידושין לה, א.

התחיי, וגם זה צ"ל למה קיבול שכר העיקרי הוא להנשמות כשיהיו בגופים דוקא, אך הענין עפ"מ"ש בזהר"י דא"ס ב"ה הוא סוכ"ע וממלא כל עלמין, פי' כי הנה עצמותו ית' אינו בגדר השפעה כלל (ועמ"ש"י ע"פ אתם נצבים), ולכן פי' אור א"ס היינו על החיות המאיר ונמשך ממנו ית' להחיות העולמות שהוא כמו זיו והארה לבד כמו זיו השמש לגבי השמש, אלא שזהו משל גשמי, ופי' המשל היינו כי לפי שעצמותו ית' הוא חיי החיים ומכלכל חיים ע"כ בחי' איזה גילוי ממנו דוגמת זיו והארה לבד הוא מחיה את העולמות ומהוה אותן, עד"מ מה שהנשמה מחיה את הגוף שהחיות המלוכש ברמ"ח איברי הגוף שהן חיים מן הנשמה כח הראי' בעין וכח השמיעה באזן כו' אין זה חלק מעצמות הנשמה ממש אלא שהוא רק בחינת גילוי והארה מהנשמה, כי לפי שהיא בעצמה נשמת רוח חיים ע"כ בהתלבשותה בגוף היא מחיה את הגוף, וחיות זה שהגוף חי ממנה הוא כמו בחי' הארה ממנה ואינו מעצמותה ממש וכמ"ש בתניא פנ"א, אלא שהנשמה מתלבשת עכ"פ עצמותה ג"כ תוך הגוף ואזי נמשך הארה וחיות ממנה להחיות רמ"ח אברי הגוף ולכן מתפעלת בעצמותה ג"כ ממקרי הגוף, אבל בהנמשל למעלה אינו כן, שאינו מתפעל מהעולמות ואתה"י הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם כו' הכל בהשוואה אחת וכמ"ש אני"י הוי' לא שניתי והיינו לפי שהוא ית' קדוש ומובדל ואינו מתלבש ונתפס בהעולמות, ואפילו בהאור לא שייך בחי' התלבשות אלא אחר כמה צמצומים כו', וא"כ כ"ש שיוכן שהחיות שכל העולמות עליונים ותחתונים חחיים ומתהווים ממנו ית' אינו עצמותו חז"י רק גילוי הארה לבד, ולכן הוא ית' נק' מחי"י החיים מכלכל חיים כו' (ובמ"א נת' פי' כי עמך מקור חיים שגם בחי' המקור חיים הוא רק עמך טפל ובטל לך ולכן לא נאמר כי אתה כו', כי גם בחי' חיי החיים הוא בחי' אור א"ס והוא ע"ד עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו לבד שבחי' האור כלול במאור כו'). והנה בחי' אור וגילוי והמשכה זו נק' אור א"ס כי אין קץ וגבול להארה זו מאחר שהוא עכ"פ אור וזיו עד"מ ממנו ית' הבלתי בעל גבול כו'. ומה שאעפ"כ נתהוו העולמות בבחי' גבול ותכלית היינו מחמת כמה מיני צמצומים שהיה בהאור שלא להיות בגילוי בחי' א"ס אלא בגבול ומדה (כמ"ש"י בתוספות ביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות), וזהו בחי' ממלא שהוא מה שנמשך בבחי' גילוי בגבול ומדה עד"מ ומאיר בכל עולם לפי ערכו כו', וראשית הגילוי הוא בחכמה כו' וכללות בחי' זו אינו אפי' כערך טפה לגבי אוקיינוס לגבי האור א"ס ממש שאינו מאיר בבחי' גילוי והתלבשות בהעולמות כ"א בבחי' סוכ"ע, ואין פי' סוכב שמקיף מלמעלה כי לית אתר פנוי מיניה, רק שאינו מושג ונתפס כו', ולא כמו שהנשמה מתלבשת בגוף כו' (אלא י"ל כמו עד"מ שיש בהנשמה ג"כ מה שאינו מלוכש בגוף כלל

ממש השם אל עצם הדבר ואינו הסכמה בעלמא, והיינו שהוא ע"ד מ"ש בתניא שער היחוד והאמונה ספ"א, וזה שמו אשר יקראו לו בלה"ק הוא כלי לחיות המצומצם באותיות שם זה שנשתלשל מעשרה מאמרות כו' ע"ש, והנה חיות זה המלוכש בשם זה הוא רק בחי' הארה לבד מהמקור שממנו נמשך, דהיינו שהן רק הארה לבד מהאור וחיות המלוכש באותיות דעשרה מאמרות עצמן כמ"ש ספ"ב אור האור כו' וככה ממש כו' שהן תולדות והמשכת האור כו' ע"ש.

[הג"ה. ויותר יובן ענין השם איך שהוא הארה ממשנת" במ"א למשל אדם הנק' בשם ראובן הנה נבין מהו ענין השם, דהנה בחוש נראה ששמו הוא חיותו שכשקורין לאדם בשמו אף שהוא טרוד תיכף הוא נפנה למי שקורא אותו⁴⁶, ובגמ' מצינו ר"י מאיר הוה דייק בשמא כו', וכן איתא ג"כ במדרש⁴⁷ בשכר ד' דברים נגאלו אבותינו ממצרים ואחד מהם שלא שינו את שמם כו', הרי שענין השם דבר גדול הוא, וכן אמרו אמרו ג"כ יש בני אדם ששמותיהן נאים ומעשיהם נאים ויש כו', וכן איתא במדרש⁴⁸ רבה ריש פ' שמות ראובן ע"ש ראה ראיתי כו', שמעון ע"ש וישמע אלקים כו', אך הרי נראה ג"כ בחוש שהשם אינו עצמותו ואינו כלל מערך בחי' עצמיות הנפש שהן עשר בחי' הנפש שכל ומדות כו', שהרי בפ"ע א"צ להשם, וגם הנשמה עצמה קודם בואה בגוף אינה נקראת בשם כלל, ומה שנק' ראובן הוא אחרי התלבשות הנשמה בגוף כמ"ש בפ"ס בלק ע"פ מי מנה כו', נמצא השם אינו לבחי' הנשמה עצמה, והרי גם לגוף עצמו אין השם מועיל, אך השם מקשר הנשמה בגוף והחיות הנמשך מהנשמה ומחיה הגוף הוא נשרש בהשם, דהיינו ראובן חיות שלו באותיות רי"ש אלף כי הוא מבחי' ראייה כנ"ל וכמ"ש⁴⁹ ג"כ בפ' ויחי ע"פ יהודה אתה כו', ולאח מחמת שראתה המעשה ראוי⁵⁰ מה בין בני כו' ידעה ששרש נשמתו באותיות שמו ראובן, דהנה כל דבר הגדול הצריך לצמצם א"ע להחיות שלמטה ממנו הוא רק בחי' שמו, שלעצמו א"צ שום שם רק בכדי להתגלות לאחרים צריך שם, והנה כשמתגלה לאחרים אינו מתגלה לו בעצמיות שכלו רק שמו כו', והנה נראה שאותיות השם הוא חומריים ואינם כלום רק שבו יש חיות מעט שמחי' את הגוף, דהיינו כנודע שהאור והחיות המתפשט מהנשמה בגוף דהיינו החיות המתפשט בכל רמ"ח אברי הגוף, אין זה מהות ועצמות הנשמה ממש, אלא רק בחי' גילוי והארה ממנה וכמ"ש בתניא פנ"א, והמשכת הארה זו נשרש באותיות השם, לכן השם שייך דוקא בהתלבשות הנשמה

49) במדרש רבה ריש פ' שמות: א, ה.
50) פ' בלק ע"פ מי מנה: לקו"ת בלק סז,
ג. ראה לקו"ש חכ"א ע' 174 הערה 12.
51) וכמ"ש ג"כ בפ' ויחי ע"פ יהודה אתה
כו': תו"א מה, א.
52) ראו מה בין בני כו': לשון חז"ל —
ברכות ז, ב. הובא בפרש"י עה"ת ויצא כט, לב.

46) אותו: בכת"י ב' ניתוסף: וגם איתא
בע"ח שהשם שקורא אדם לבנו הקב"ה מזמינו
לפיו כי זה שמו כו'.
47) ר' מאיר הוה דייק בשמא: ראה יומא
פג, ב.
48) במדרש בשכר ד' דברים נגאלו ישראל
ממצרים: ראה ויק"ר פל"ב, ה. שהש"ר פ"ד, יב
(א). ועוד.

71) בזהר דא"ס ב"ה: זח"ג רכה, א.
72) (ועמ"ש ע"פ אתם נצבים): לקו"ת נצבים
מד, ג.
73) ואתה הוא עד שלא נברא העולם: פרקי
מלכות: תו"א צב, א ואילך.
74) אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
75) מחיי החיים: ראה יומא עא, א.
76) (כמ"ש בתוספות ביאור ע"פ יביאו לבוש
מלכות): תו"א צב, א ואילך.
דר"א פ"ג.

בגוף שאז נמשך הארה מהנשמה להתפשט בגוף, וזהו ע"י בחי' השם, משא"כ קודם ירידתה בגוף הי' הארה זו כלולה במהותה ועצמיותה בבחי' ביטול ממש ע"כ אין נקראת בשם כי השם הוא רק בחי' הארה כו', משא"כ מהותה ועצמותה כו', נמצא מובן ג"כ דענין השם הוא ג"כ ע"מ דבחי' הארה כו' מה שאינו נוגע לעצמיות כלל שכשהנשמה למעלה א"צ לשם, רק כשהיא ממלא את הגוף שהוא בחי' הארה המתפשט ממנה הוא ע"י השם, וכך יובן למעלה מה שהוא ית' מחיה ומהווה העולמות עליונים ותחתונים הוא רק בבחי' שמו ולא בעצמותו ממש כי העצמות לא היו יכולים לסבול, וגם בבחי' שמו כתיב כ"כ⁵⁵ נשגב שמו לבדו, דהיינו ששמו ג"כ אינו נגדר מהווה ומחיה כלל אלא הוא לבדו, ונשגב מורה על הפלגה יתירה שהוא מופלג הרבה מעולמות הנאצלי' כו', רק כי הודו על ארץ ושמים, פי' שנמשך הוד וזיו משמו לחיות ארץ ושמים כו', וזהו ושמך קדוש כו' שגם שמך הוא בחי' קדוש ומובדל, ומה שנמשך בבחי' ממלא כל עלמין כמו שהנשמה ממלאה את הגוף זהו רק הארה דהארה כו', וזהו לכו"ס⁵⁶ חזו מפעלות הוי' אשר שם שמות בארץ וארז"ל⁵⁷ אל תקרי שמות אלא שמות, כי הנה יש כמה שמות לו ית', והיינו מחמת שהעולמות לא יוכלו לסבול ולהכיל האור והחיות הנמשך ומתפשט משמו הגדול ב"ה רק ע"י אמצעות כמה מיני מדרגות, וכל מדרגה הגבוהה המחיה את שלמטה ממנה הוא רק בבחי' שם וכולם ממנו ית', והוא על דרך מ"ש באגה"ק איהו וחייה ענין הקו והארת הקו, והארה דהארה, והארה דהארה דהארה כו', ולכן יש כמה שינויים בעולמות, וע' בפרדס שער השמות פ"א שיש שני שמות שוים שאותיותיהם שוים, ועכ"ז א' מורה למעלה מעלה בבחי' ומדרגה יותר גבוה כו' ע"ש הטעם, ומזה יובן ג"כ ע"ד⁵⁸ מה שיש למטה ב' בנ"א ששמותיהן שוין ואעפ"כ האחד ת"ח והב' ע"ה, והנה השם אינו כלום כנגד העצמיות וכאפס נחשב כו', וזהו לכו חזו מפעלות היא הפליאה הגדולה שהוא א"ס ב"ה המהווה כל העולמות תמיד מאין ליש בדבורו אשר שם שמות בארץ לשון שממה, שבאמת אפילו כל העולמות מריש כל דרגין כו' הוא רק שממה נגד עצמותו ית' וכמ"ש⁵⁹ במ"א ע"פ במדבר סיני, וחיותם הוא רק בבחי' שמות כ"כ⁶⁰ ב"ה הוי' צור עולמים בידו⁶¹ נברא העוה"ב כו', (ועמ"ש⁶² מזה ע"פ ובבואה לפני המלך כו'). עכ"ה.

וְזָקֵן בּוֹרָא קְדוּשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ שֶׁכָּל הָעֲלִיּוֹת שֶׁל בַּחֲוֵי וְקְדוּשִׁים בְּכָל יוֹם יִהְיוּ סֵלָה אֵינּוּ אֵלָּא בְּבַחֲוֵי שִׁמְךָ כו', וְלִכֵּן אָמַר בּוֹרָא קְדוּשִׁים שֶׁהֵם בַּחֲוֵי בְּרִיאָה מֵאֵין לִישׁ, כִּי הֵנָּה כְּתִיב וְהַחֲכֵמָה⁶³ מֵאֵין תִּמְצָא, פִּי' כִּי הַתְּהוּוֹת הַחֲכֵמָה שֶׁהֵיא רֵאשִׁית הַשְּׁתַלְשֻׁלוֹת מֵאֵ"ס ב"ה אֵינּוּ כִּמוֹ הַשְּׁתַלְשֻׁלוֹת שֶׁהַחֲכֵמָה וְלִמְטָה

(53) כי נשגב שמו לבדו: תהלים קמח, יג.
 (54) לכו חזו מפעלות: תהלים מו, ט.
 (55) וארז"ל אל תקרי שמות אלא שמות: ירושלמי תגיגה ב, א.
 (56) ועמ"ש מזה ע"פ ובבואה לפני המלך: ברכות ז, ב.
 (57) כי ב"ה הוי' צור עולמים: ישעי' כו, ד.
 (58) בידו נברא העוה"ב: ראה מנחות כט, ב.
 (59) ועמ"ש מזה ע"פ ובבואה לפני המלך: ברכות ז, ב.
 (60) וכמ"ש במ"א ע"פ במדבר סיני: לקו"ת תו"א צו, א.
 (61) והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
 (62) א, ו ואילך.

שהוא דרך עילה ועלול, כמשל באדם שיש בו שכל ומדות ומחשבה דבור ומעשה שמשתלשלים זה מזה, הנה השכל עצמו נמשך ומתלבש בהמחשבה וכן המחשבה בהדיבור וכן השכל ומדות כו', וזהו הנק' השתלשלות עילה ועלול שהוא בחי' יש מיש ולא יש מאין, כי העילה עצמה נתפסת ומתלבשת בהעלול, וכך הוא ענין השתלשלות עילה ועלול שבאצילות מהחכמה ולמטה כמ"ש⁶⁴ בזהר בראשית וכמ"ש כולם⁶⁵ בחכמה עשית, שכל ההתהוות נמשכו מהעלם לגילוי מבחי' חכמה, שבתחלה היו כלולים יחד בבחי' חכמה, והוא בחי' המאמר⁶⁶ האחד שבו יכול להבראות, דהיינו שהוא הכולל לכל ט' מאמרות, וכן הוא למטה גם כן כשעלה ברצונו לברא העולם במחשבה א' נבראו כל העולמות בדרך כלל, והוא מ"ש בראשית⁶⁷ ברא ות"י בחוכמתא, ונפרטו אח"כ בט' מאמרות בששת ימים כו', אבל התהוות החכמה מא"ס ב"ה הוא יש מאין ממש להיות כי א"ס⁶⁸ ב"ה הוא למעלה מעלה אין קץ מבחי' ומדרגת חכמה, ולכן כדי שיהי' התהוות בחי' חכמה זהו בריאה יש מאין (ועמ"ש⁶⁹ בפ' וירא בד"ה פתח אליהו כו' וע' בהרמב"ן בפ"י החומש ר"פ בראשית במ"ש ועתה שמע פ"י המקרא כו' שכמו"כ בגשמיות בהתהוות עוה"ז כללות הבריאה יש מאין הוא נתהווה ע"י מאמר דבראשית כו', אלא שנפרטו אח"כ ע"י ט' מאמרות כנ"ל וכמ"ש⁷⁰ במ"א ע"פ הקול קול יעקב, והיינו מטעם הנ"ל, שכמ"כ למעלה באצילות החכמה מאין תמצא, וזהו מאמר בראשית דת"י בחוכמתא ות"א בקדמין כי בקדמין רומז על בחי' יותר עליונה מהחכמה⁷¹ הוא בחי' רצון העליון ומחשבה הקדומה שמשם נמשך להיות התהוות החכמה בבחי' יש מאין כו', וזהו בורא קדושים ישתבח שמך כי שמו"י בגימ' רצון שמבחי' זו נמשך להיות בורא קדושים ובריאה היינו יש מאין). וזהו בורא קדושים פ"י שהנשמות שעלו במחשבה שלכן נק' קדושים שכללותן ומקורן הוא מבחי' חכמה עילאה שנק' קדש, וכמו הבן שהתהוותו הוא מבחי' מוח האב, הנה הם בחי' בריאה יש מאין, והיינו מבחי' שמך, ולכן ירדו ונתלבשו בגוף שהיא צורך עליי'.

אך ענין העליי' מהו, וגם להבין דהנה נודע דעיקר קבול השכר הוא בזמן תחיית המתים וכמארז"ל⁷² ודע מתן שכרן של צדיקים לע"ל, שאם הפי' על הג"ע מהו ל' לעתיד, הלא הג"ע ישנו עתה לנשמות בצאתם מן הגוף, אלא בודאי קאי על תח"מ לפי שזהו עיקר השכר ועליית הנשמות לג"ע אינו אלא לפי שעה עד

(61) כמ"ש בזהר בראשית: ראה זח"א לא, ב.
 (62) כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
 (63) המאמר האחד שבו יכול להבראות: ראה אבות פ"ה, מ"א.
 (64) בראשית ברא ות"י בחוכמתא: בראשית א, א. ראה תרגום יונתן עה"פ.
 (65) א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה אין קץ: ראה ז"ח יתרו לג. ד. תקו"ז ת"ט (מ, ב), סתניז.
 (66) תו"ח נח טט, ב ובהערה 11.
 (67) וכמארז"ל ודע מתן שכרן של צדיקים לע"ל: אבות ספ"ב.
 (68) תו"א יד, א.
 (69) וכמ"ש במ"א [בכת"י ב: בסידור] ע"פ הקול קול יעקב: סידור עם דא"ח ית, ד ואילך.
 (70) מהחכמה: בכת"י ב: מהא"ס.
 (71) שמו בגימ' רצון: פע"ח ש' הק"ש סופכ"ח. פלח הרמון – לרמ"ע מפאנו – שער ד' פ"ג. מא"א מ, נו.
 (72) וכמארז"ל ודע מתן שכרן של צדיקים לע"ל: אבות ספ"ב.